

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 134/2008/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

103/2008. (X. 8.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ budapesti lakos 2008. július 7-én előterjesztett panaszát a 2008. október 8-án megtartott zárt ülése alapján

á t t e s z i

az intézkedést fogantató szerv, jelen esetben a BRFK I. kerületi Rendőrkapitányság vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg, ezért a Testület a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 93.§-ának (2) bekezdése szerint a panasz áttételéről döntött.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos egy 2008. június 30-án történt rendőri intézkedéssel összefüggésben terjesztette elő panaszát. Elmondása szerint a fenti napon az Erzsébet híd és a Lánchíd között haladt a budai oldalon található Duna korzó kerékpár útvonalon a Margit híd irányába. Mivel a kerékpárút „kihalt volt”, a megengedett legnagyobb sebességgel közlekedett, amikor arra lett figyelmes, hogy előtte egy kerékpáros és egy világító mellényt viselő, nagydarab ember beszélget. Mintegy 4-5 méterre közelítette meg őket, amikor a sárga-világító mellényt viselő férfi „kiugrott elé, hadonászni kezdett” és felszólította, hogy álljon meg. A panaszos megkísérelt elhaladni a férfi mellett, mire az meglökte, aminek következtében a panaszos a kerékpárjával elesett. Az esés következtében személyi sérülés és jelentősebb anyagi kár nem érte a panaszost.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos a földről felkelve megkérdezte a férfitől, hogy ki ő, mit akar tőle, továbbá jelezte, hogy értesíteni fogja a rendőrséget. A férfi ekkor jelvényével igazolta magát, és közölte a panaszossal, hogy a környék biztosításában vesz részt, ahová senkit sem engedhet be. A panaszos sérelmezi, hogy eközben többször „hülyének”, illetve „hülyegyereknek” nevezte.

Ezt követően a panaszos a helyszínen tartózkodó biciklistától elkérte a nevét és telefonszámát, mivel az látta és szükség esetén tanúsíthatja, hogy a rendőr a panaszost ellökte és ezáltal veszélyeztette a testi épségét.

Eközben több egyenruhás rendőr érkezett a helyszínre, akik – a panaszos benyomása szerint – „fenyegető, nyomasztó hangulatot teremtettek, egyikük demonstratíven a pisztolyán, illetve a pisztolya körül nyugtatta a kezét”. A rendőrök nem érdeklődtek a történések felől, a panaszost nem kérdezték meg, „azonnal kollégájuk mellé álltak”.

A panaszos felhívta a rendőrök figyelmét, hogy nem volt egyértelmű számára, hogy rendőri biztosítás történt a helyszínen az alábbiak miatt. A világító mellényt viselő férfi nem egyenruhában volt, és az általa viselt mellény nem tette a férfi rendőri mivoltát egyértelművé: tapasztalatai szerint ilyen – néhány ezer forintért bárki által megvásárolható mellényt – viselnek szórólaposztók, biztonsági őrök, közterület tisztítók is, és mivel a mellény nem volt begombolva, nem volt látható annak oldalán a „POLICE” felirat. Megjegyzi, hogy mivel a kerékpárúton a megengedett maximális sebességgel haladt, a rendőrnek lett volna ideje és lehetősége figyelmeztetni őt a biztosítás tényére. Elmondja továbbá, hogy utóbb kiderült, hogy a többi helyszínen tartózkodó rendőr sem volt tisztában azzal, hogy kollégájuk kerékpárutat biztosít. Álláspontja szerint nyilvánvaló, hogy olyan útszakaszon, ahol kerékpárosok is közlekednek, másképpen kell a szakszerű biztosítást végrehajtani.

A panaszos a fentiek alapján panasszal kívánt élni a világító mellényt viselő rendőr eljárása miatt, mivel az veszélyeztette az ő testi épségét. Sérelmezi azt is, hogy míg ő az intézkedés során mindvégig tárgyilagos maradt, addig a rendőr „az eljárás során közalkalmazotthoz és emberhez méltatlan hangnemben” beszélt vele, míg a helyszínre érkező társai „megfélemlítés, erődemonstrálás céljából fenyegető-nyomasztó légkört teremtettek”.

II.

A panaszügy kivizsgálása keretében a Testület megkereste a Budapesti Rendőr-főkapitányságot, hogy szolgáltatson információt és bocsássa a Testület rendelkezésére a panasz elbírálásához szükséges iratokat, illetve megkérte a panaszost, hogy küldje meg az eseményeket figyelemmel kísérendő, így a történetekkel kapcsolatban információkkal rendelkező másik kerékpáros elérhetőségeit.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság a Testületnek megküldte a panaszban említett azonosítási számmal rendelkező rendőr 2008. június 30-án, illetve utólagosan, a Testület kérése alapján 2008. augusztus 28-án készített jelentéseit.

Ezekből megállapítható, hogy a panaszban említett napon 15 óra 10 perctől a Lánchíd utca Ybl Miklós tér és Clark Ádám tér közötti szakaszán élet- és vagyonvédelmi okokból a gyalogos- és

járműforgalom teljes zárására került sor, mivel a Lánchíd utca 23. szám előtt a talajban II. világháborús bombát találtak.

A zárás keretében a jelentést készítő rendőr azt a feladatot kapta, hogy az Ybl Miklós tér 12. szám előtt a Duna-parton lévő járdán az Erzsébet híd irányából a Lánchíd felé tartó gyalogos- és kerékpárforgalmat zárja le. Ebben az időben polgári ruhában teljesített szolgálatot, amely fölött a rendszeresített rendőrségi láthatósági mellényt viselte azért, hogy a forgalomban résztvevők számára egyértelmű legyen, hogy a rendőrség állományába tartozik.

Előadja, hogy 15 óra 45 perc körüli időben több gyalogos és három kerékpáros érkezett a felállítási helyéhez. A rendőr karjelzésére a gyalogosok és a kerékpárosok közül ketten megálltak, míg egyikük, a panaszos – aki nagy sebességgel haladt – a megálló személyeket és a rendőrt a karjelzés ellenére igyekezett kikerülni. Elmondása szerint, amikor a kerékpáros kb. 1 méter távolságra volt a rendőrtől, utóbbi rákiáltott, hogy „Álljon meg, Rendőrség!”, mire a kerékpáros elkezdett lassítani, de a rendőr álláspontja szerint a kikerülés szándékától nem állt el. Amint a panaszos elhaladt a rendőr mellett, a rendőr elkapta a panaszos vállát, hogy megakadályozza a biztosított területre történő belépését, minek következtében a panaszos elvesztette egyensúlyát, elesett, tenyereire támaszkodva érkezett a járdára. Ezt követően a panaszos „felpattant, elkezdett ordítozni”, hogy panaszt tesz a rendőr ellen, és hogy nem látta rajta, hogy rendőr. A jelentés szerint a panaszos azt kiabálta, hogy ma már mindenki ilyen sárga mellényt visel, és ő nem köteles egy ilyen mellényt viselő személy integetésére megállni, illetve követelte, hogy a rendőr mutassa meg az igazolványát és az azonosító számát, továbbá kérdőre vonta, hogy miért nem visel azonosító számot.

Az eseményeket és a férfi kiabálását a jelentés szerint észlelte két, onnan kb. 8-10 méterre a járműforgalom zárásáról gondoskodó, a BRFK Közlekedési Főosztály alkalmazásában álló rendőr, továbbá a forgalomzárás helyszíni parancsnoka, aki kb. 30-40 méterre onnan látott el szintén zárási feladatokat, ezért ők a panaszolt esemény helyszínére mentek, az eseményeknek szem- és fültanúi voltak.

Az intézkedő rendőr kérésére a panaszos személyi igazolványát az erre vonatkozó első kérésre átadta, abból adatai rögzítésre kerültek.

A panaszos a hozzá intézett kérdésre elmondta, hogy az intézkedés során sérülése nem keletkezett, orvosi ellátásra nem tart igényt. Megjegyezte továbbá, hogy a kerékpárja nem sérült, csupán a karórája csatja szakadt el, az anyagi kár mértékét nem jelölte meg.

Az intézkedő rendőr jelentésében rögzítette továbbá, hogy a panaszos kérésére többször bemutatta szolgálati igazolványát és azonosító számát. Végül megjegyzi, hogy a panaszos személyi adatainak rögzítése során a helyszínen tartózkodó gyalogosok és kerékpárosok távoztak, mivel a rendőrök a panaszosra figyeltek.

A Testület megkeresése nyomán a panaszolt rendőr utólag elkészített jelentésében utal arra, hogy az intézkedésről korábban készített jelentésében az eseményeket pontosan rögzítette. Jelzi, hogy korábbi jelentésében már kitért arra, hogy valamennyi, az események helyszínéhez érkezett gyalogos és kerékpáros közül csak a panaszos számára nem volt egyértelmű, hogy ott rendőri intézkedés van folyamatban. Megjegyzi továbbá, hogy a panaszos azon észrevételei, amelyeket a

láthatósági mellény viselése kapcsán tett, nem helytállóak, mert azt begombolt állapotban viselte, ugyanis számított rá, hogy a lezárt útszakaszon külföldi turisták is közlekednek, és a velük való kommunikációt a mellény megkönnyítheti.

Az utólagos jelentés megismétli a korábbi jelentésben foglaltakat, illetve újfent rögzíti az események láttán és hallatán a helyszíntre érkezett rendőrök adatait.

Visszautasítja ugyanakkor a panaszos azon állítását, mely szerint „lehülyézte”, „hülyegyereknek” nevezte őt, mivel sem ő, sem a helyszíntre érkező kollégái ilyen kijelentésekkel nem éltek. Végül megjegyzi, hogy a panaszos azon állítása, hogy a rendőr kollégái fenyegetőleg léptek volna fel vele szemben, nem felel meg a valóságnak.

Nem vezetett eredményre a Testület azon kérése, hogy a panaszos az eseményeket figyelemmel kíséző másik kerékpáros elérhetőségeit juttassa el a Testülethez. A panaszos arról tájékoztatta a Testületet, hogy az említett szemtanút felkereste és segítségét kérte, de az illető az eseményekről nem kívánt nyilatkozni.

III.

A rendelkezésre bocsátott iratok és információk alapján a Testület az alábbiak szerint alakította ki állásfoglalását.

A panaszban érintett rendőr a panaszolt esemény időpontjában az Rtv. 37. §-ában szabályozott biztonsági intézkedés foganatosításában vett részt, amelynek keretében „[...] a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében” – egyebek mellett – „területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti”.

A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 27. §-a értelmében „terület lezárására kell intézkedni [...] talált sugárzó anyag, robbanóanyag, [...] esetén”. Ennek keretében a fenti szakasz (3) bekezdése szerint a rendőr megakadályozza a lezárt területre illetéktelenek belépését, az illetéktelenül ott-tartózkodókat távozásra szólítja fel. A terület lezárásával összefüggő intézkedések betartása kikényszeríthető.

A panaszolt esemény vonatkozásában a fentiek alapján az intézkedő rendőrnek lehetősége, sőt kötelessége volt megakadályozni a panaszost abban, hogy a lezárt területre belépjen. Az intézkedő rendőr egymaga kapta azt a feladatot, hogy a zárást az Ybl Miklós tér 12. szám előtt, az Erzsébet híd irányából a Lánchíd felé tartó gyalogos- és kerékpárforgalom vonatkozásában foganatosítása. Mivel itt a rendőr a panaszoson kívül a panaszolt esemény időpontjában – ezt a panasz és a rendőri jelentés egyaránt alátámasztja – más járókelőkkel és kerékpárosokkal szemben is intézkedett, életszerűnek tűnik az, hogy a feléje közeledő panaszost csak meglehetősen későn vette észre. Ezt erősíti a panaszos azon megjegyzése is, amely szerint ő a panaszolt eseményt megelőzően a másik kerékpárossal beszélgető rendőrhöz a megengedett legnagyobb sebességgel közlekedett, ami alatt a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (KRESZ) 26. §-ának (1) bekezdése d) pontja alapján 40 km/óra (tehát igen jelentős) sebességet kell értenünk. Azt egyébként a panaszos is elismeri, hogy a sárga

mellényes személy „hadonászott”, és felszólította, hogy álljon meg, amely felhívásnak ő nem tett eleget.

Az intézkedő rendőr és a panaszos elmondása az események túlnyomó részének vonatkozásában egybevág. Így van ez a panaszosnak a kerékpárról való lerántása tekintetében is, amely a Testület vizsgálata szempontjából az egyik legfontosabb elem. Ezzel kapcsolatban az alábbiakat szükséges rögzíteni.

A fent idézett rendelkezések alapján (mivel a terület lezárásával összefüggő intézkedések betartása kikényszeríthető) a rendőr jogosult volt az Rtv. 47. §-a alapján testi kényszer alkalmazni, azaz a panaszost testi erővel a cselekvése abbahagyására kényszeríteni. Ugyanakkor a megfelelő jogszabályi feltételek fennállása alapján fogatosított intézkedés vagy alkalmazott kényszerítő eszköz sem lesz jogszerű, ha a rendőr eljárása nem felel meg az arányosság követelményének. Az Rtv. 15. §-a értelmében a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával, több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül pedig azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Nyilvánvaló tehát, hogy ebben a konkrét helyzetben meg kell vizsgálni, hogy a kényszerítőeszköz alkalmazása – amelynek jogalapja kétségtelenül megvolt – arányos volt-e az intézkedés céljával. A Testület gondos mérlegelés alapján arra a következtetésre jutott, hogy igen. A biztonsági intézkedés, amelynek az eljáró rendőr testi kényszer alkalmazásával szerzett érvényt, a természetes személyek életét és testi épségét volt hivatott megóvni azáltal, hogy kizárta őket a megtalált robbanószer feltételezhető hatósugarába való belépés lehetőségéből.

Amennyiben a rendőr nem akadályozza meg a panaszost a lezárt területre való behajtásban, az – a szerkezet felrobbanása esetén – a panaszos életébe kerülhetett volna, illetve testi épségének súlyos sérelmét eredményezhette volna. Noha utólag tudjuk, hogy ilyen robbanásra nem került sor, ez az adott pillanatban nem volt előre látható. A Testület ezen túlmenően úgy ítélte meg, hogy nem volt más olyan intézkedési forma, vagy eszköz, amelynek segítségével a rendőr a kétségtelenül jogszerű célt elérhette volna. E döntés meghozatalánál a Testület azt is figyelembe vette, hogy a panaszos maga is elismeri, a láthatósági mellényt viselő férfi kézjelzésekkel és szavakkal is megpróbálta megállítani, de ő – noha ott már egy másik kerékpáros is állt – megállás helyett inkább megpróbált tovább hajtani. Ha megállt volna, a rendőrnek lett volna lehetősége a helyzetet tisztázni és az intézkedés célját elmagyarázni.

A Testület meglátása szerint a panaszolt rendőri intézkedés fogatosítására valóban a panaszos testi épségét veszélyeztető módon került sor, ugyanakkor a fentiek alapján a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer a testi épséghez fűződő alapjog sérelmét nem, csupán jogszerű korlátozását valósította meg.

Mindezek alapján a panaszosnak a testi kényszer alkalmazására – és a panaszos testi épségének veszélyeztetésére – vonatkozó részét a Testület megalapozatlannak találta a panasszal érintett konkrét rendőr tekintetében.

Abban a tekintetben azonban a Testület osztja a panaszos véleményét, hogy a kerékpárút lezárásának nem szakszerű módja egyetlen rendőrt felállítani – éppen azért, mert a kerékpárosok nagy sebességgel közlekednek, és előállhat olyan helyzet, hogy egyszerre többen közelednek, amikor a zárás megfelelő jelzése egyetlen rendőrtől nem várható el. Minden valószínűség szerint megfelelőbb megoldás lett volna jól látható, a kerékpárútra merőleges szalag-kordonnal jelezni, hogy az áthaladás tilos, és e kordon mellé felállítani egy rendőrt a korlátozás okának ismertetésére. Az azonban, hogy ez nem így történt, nem ütközik tételes jogi szabályozásba, ezért jogszerűtlennek nem, hanem csupán szakszerűtlennek minősíthető.

A panaszos és a rendőrség verziója között három ellentmondás áll fent. A panaszos szerint a láthatósági mellény nem volt begombolva, ezért azon nem látszott a felirat, az eljáró rendőr ezt tagadja. Szintén cáfolja a rendőri jelentés a panaszosnak azon állítását, amely szerint a panaszolt események közelében tartózkodó, majd a helyszínre érkező további rendőrök „megfélemlítés, erődemonstrálás céljából fenyegető-nyomasztó légkört teremtettek” az intézkedés során. Végül pedig a panaszos azt állítja, hogy a rendőr vele szemben megengedhetetlen hangnemet és sértő kifejezéseket használt, amit a rendőr szintén nem ismer el, sőt jelentésében az áll, hogy a panaszos kezdett vele kiabálni.

A rendőrök által használt hangnemmél a Testület már több ízben foglalkozott, és a megengedhetetlen rendőri megnyilvánulásokat az emberi méltóságot csorbító jogsértéseként értékelte. Amennyiben tehát bebizonyosodna, hogy az eljáró rendőr valóban sértő kifejezésekkel illette a panaszost, helye lenne az alapjogsértés megállapításának. Mivel azonban az életszerűséget tekintve a kétféle verzió között nem lehet különbséget tenni, objektív bizonyítékok nem állnak rendelkezésre, és végül a panaszos tanúja is úgy döntött, hogy nem kíván a Testület számára a kérdéses esetről nyilatkozni, a Testület nem került abba a helyzetbe, hogy e kérdésben megalapozott döntést hozhasson.

Fentiekre tekintettel a Testület a panasz egy részét megalapozatlannak találta, más része vonatkozásában pedig bizonyítékok hiányában nem tudott állást foglalni a jogsértés megtörténtének kérdéséről.

Ugyanakkor a Testület felhívja az eljárást fogantató szerv figyelmét annak lehetőségére, hogy fontolja meg: a panasz eljárás lefolytatása mellett van-e mód a panaszossal a konfliktust egyéb módon (pl. kapitányi fogadóóra keretében) tisztázni. A panaszban érintett helyzet ugyanis tipikusan olyan, amelyben mindkét félnek vannak elfogadható szempontjai, és a konfliktus kevésbé formalizált tisztázása (egyfajta parancsnoki mediáció) hozzájárulhat a rendőrség és az állampolgárok közötti bizalom és jó viszony megerősítéséhez, illetve helyreállításához.

Budapest, 2008. október 8.

Dr. Kaltenbach Jenő sk.
elnök

Dr. Juhász Imre sk.
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra sk.
testületi tag

Dr. Féja András sk.
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf sk.
előadó testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület